

Никшић: Свети Сава је узор на који се угледамо и у којем се огледамо

У организацији Епархије будимљанско-никшићке, Црквене општине Никшић и Општине Никшић 29. јануара 2025. године у Никшићком позоришту је одржана традиционална Светосавска академија.

Свечаности у славу првог Архиепископа и просветитеља српског, коју је благословио Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки г. Методије, присуствовали су потпредседник Владе, министри, руководство Општине, свештенство, монаштво, гости и многобројни Никшићани. Светосавску беседу је изговорио песник Радинко Крулановић, директор Никшићког позоришта, које је насловио са „Исповедање Светим Савом“:

„У трећој Књизи о царевима имамо задивљујућу причу о пророку Илији и његовом сусрету са Богом. Књига каже: И би ветар велики и јак, који брда разваљиваше и стене разламаше, али Господ не би у ветру. После ветра дође земљотрес, али Господ не беше у земљотресу, а после земљотреса дође огањ, али Господ не беше у огњу. После огња дође глас тихи и танани, у њему бјеше Господ. У животу једног писца ништа није случајно, рећи ће Данило Киш. На трагу ове мисли присећам се свог првог сусрета са Светим Савом. У

Жупи Никшићкој испод Кутског брда у каменој плаштаници утиснуте су стопе Светог Саве, обелеле и тврде, кишом умивене и уздигнуте ка небу. Биће да је то због Свечевог лествичења ка небу. Слабо шта разумех, осим што сам запамтио да је дувао благи поветарац који као да ме је дозивао, а на који се нисам освртао, али осећај да ме неко зове остао је жив у мом сећању. Много година после тога обрео сам се на Светој Гори где сам обилазио Хиландар и у Кареји свету хиландарску келију Преображења Патерицу.

По предању, игумански штап, причвршћен поред гроба Светог Саве Освећеног, пашће кад се буде појавио монах племенитог рода који ће га бити достојан. Тако и би. И тако наш Свети Сава доби патерицу и чудотворну икону Богородице Млекопитатељнице. Стигли смо у сумрак и монах нас је, помало, прекорно примио али нас је примио. Не може бити касно, проговори из мене десни разбојник на крсту. У то топло сумрачје обузела ме је мисао да је Свети Сава лично одобрвољио монаха. Сутрадан смо стигли у посницу Светог Саве у коју су нас призвале непрестане молитве. Дочекао нас је монах Никодим, певајући све време и даривајући нас чашом воде да никад не ожеднимо, да буде по Христовим речима: Који пије од воде коју ћу му ја дати неће ожедњети до века, него вода коју ћу му дати постаће у њему извор воде која тече у живот вечни.

Научих тада да се Свети Сава не може упознати из књига, легенди, прича и поука већ из живота, из оне камене плаштанице, пракаменог гласа који се ненаметљиво открива онима који хоће не знање о њему колико живот са њим, живи сусрет, загрљај, веру тврду, пуноћу. Овакав однос цвета у љубави и из љубави, без присиле и страха, из најдубљег осећаја живота да је Свети Сава ту међу нама и само нас чека да му пружимо руку, загрљај, приволимо се његовој љубави која побеђује жеђ, природу и бол. Увереност да је Свети Сава међу нама, да корача поред нас је лудост пред светом, али дар за оне који Бога љубе. А он је тако благотворан, у њему нема ништа насилно, хвалисаво, него само лепо, срдечно, топло, тихано присуство, ненаметљиво до дубина да га не морамо осетити, да поред њега можемо и проћи, не оптерећујући нас собом већ нас препушта тихом гласу да га сами осетимо, да дођемо себи и да се као блудни син вратимо Оцу.

Светосавље се на тај начин показује као живот, тј. живи однос. Наш српски народ је кроз историју највише певао о Марку Краљевићу, а највише имао поука и прича о Светом Сави. Он је у нашем народу присутан као да је отргнут од Јеванђеља. Његова христоликост се назире кроз личносну перспективу. Он је узор на који се угледамо и у којем се огледамо. С тога и не чуди мноштво прича о њему кроз које нас је чувао и очувао. Али да је само

тако, он не би био довољно жив. Ми живимо у његовом лику, живом лику и песни која се не да завршити. Наша историја није само историографија, она је и поезија, али поезија која је увек величала Творца. Из поезије смо учили и учимо да постоји виши живот, да је живот песма, да је Бог највећи и једини Песник, а да човек из Његовог песничког врела успева да захвати по коју капљицу. Зато су песници вечито жедни, распети између божанског и људског; божанског јер су на извору воде живе, а људског јер им никад није доста. Наша епска и лирска поезија се издигла изнад, јер је потекла из душе целог народа. Она је страдални вапај за вишим. С тога и није чудо што толико траје и што се њен глас не утишава. Она и није настала да би исказивала људска осећања колико осећања која би да надиђу људско и да буду зденац воде живе.

Свети Сава је зачетник и наше књижевне мисли, предан учењу, вери и поезији оној исконској и истинској. Све је у стваралачком еросу и у агапе који хоће да се опоези, али не било како него кроз обожење, а кроз обожење ћемо се вратити праизвору у којем царује љубав. Треба ли напомињати колико поетског има у житију Светог Симеона? Са Светим Савом постајемо словесни, свесни себе, пре њега смо лутали, са њим стасавамо са вишим смислом да је земљаско замалена царство, а небеско увек и довека. Он нам је омогућио да се домислимо и изразимо и као људи и као народ. Сва наша најдивнија лирска и епска поезија је васкрсла из његовог срца, душе, из његовог свеприсутног и ненаметљивог гласа. Са њим смо добили историју, државу, Цркву, просвету, задужбине.

Пре њега смо живели у предисторији, чекајући да нам историја буде крштена, у предржавно стање, чекајући да нам држава буде с благословом, у тешком стицању црквености да бисмо кроз страдање потврдили Његоша и стихове да је у крсту добродетељ, кроз просвету да се можемо просветити само кроз светост и кроз наше дивне задужбине да бисмо могли молитве уздизати ка небу. У једној слободној интерпретацији усудили бисмо се рећи да смо као народ настали на савизму, ни на темељима Грчке, ни Рима, иако утицаје не можемо порећи. Тај страдални код се пројавио кроз Његошеве стихове: Тежак вјенац ал је воће слатко, васкрсења не бива без смрти. Ко живи за овај живот њему је све временито и кратко, а ко живи за живот вечни њему је све благовито и лако. Од кад је Претечи откинута глава човечанство је обезглављено. Од кад је Лазару откинута глава српство је без главе. Од кад су спаљене мошти Светом Сави над нама је тама починула. Истинито да је наш народ био велики само кад су му кидали главе. Више смо веровали и окупљали се око мртвих него око живих, сигурно јер су васкрсли и јер су на

истини. Добро би било да се живи запитају јесу ли живи. Да није светих не знам како би се установило да јесмо. Док чекамо да проведе дато нам је да живимо од вере, очекивати правду од живота је вртоглави пад у безнађе. Стога српском народу није остало ништа друго до светлост васкрсења, поезија и свете задужбине. Вера да не поклекнемо, поезија да не утихнемо, а задужбине да не изгубимо наду.

Са Светим Савом добијамо живот, са Немањићима, како неко рече, засијасмо као метеори. Метеорски сјај је призив да се уздигнемо, иако смо слабостима земљи привезани. Свестан наших падова и успона, Свети Сава нас учи да је права домовина небо, јер је овај живот сенка и сан. Кад сав свет стекнемо онда се у гроб селимо где су заједно и цареви и убоги. Његово једино оружје био је крст, снага говора и надмоћ његове појаве, како би рекао Црњански. И то што је испустио душу у туђини по Божјој је промисли, јер ко је Божји он је изнад државе, изнад свега, он је изнад свих нас. Свети владика Николај нам говори да ће по једном прастаром библијском пророчанству свети људи бити последњи и врховни идеал човечанства. Он наставља да је случајно истакао неки нижи идеал свом народу Свети Сава би давно престао бити жива сила и сталан савременик и сапутник народни свих покољења српских. С тога, он је највећи, јер је највише и дао, себе цијелог. Он надмашује сваку легенду, причу и поуку. Он је онај тихи, танани глас који нас не напушта, већ стрпљиво чека да га чујемо. Да је он само историјска личност, прича или поука тражили бисмо га у институтима, књигама, међутим, он је вечерас са нама. Ево га поред нас, осврнимо се, погледајмо испред, окренимо се, ето га, ту је. Живљи да живљи не може бити. Радује се што смо га видели и чули да бисмо могли видети и чути себе, да бисмо се напили воде живе. Да није жив не бисмо га ни звали, не би ни он нас звао. Много је великих, но је мало светих, рећи ће владика Николај, а Леон Блоа ће рећи да постоји само једна туга на свету, а то је не бити светитељ.

Стога принесимо молитву Светом Сави: Угодниче и умовниче, богоношче и принче, заштитниче гора и цветова и ослабљеног народа свог. Нога твоја где је крочила ту се земља оплодила, а небо заискрило божанственим зраком. Из њега потече име твоје и звезда која се по теби зове из праха који се небом расуо измоли Косово наше свето и главе наше хуле састави са телом и жетвено поље обгрли душом цијелом и буди живот којег тамо нема. Причасниче кротких, оче и сине, брате разбраћених крстом и жезлом деобама на крај стани, исконом прозбори да сеобе не буду на жалац, јер смрт када дође нека буде блага, нек не буди траву која спава и све нека буде тихо да не чује нико кад тишина с Богом разговара. И као што би рекао сердар Вукале из Шћепана Малог: Весели се праху Немањића, Немањића и Хребељановића, јер

ће ваше круне засијати како јарко сунце на истоку, здружите се громи и потреси земљи српској друго лице дајте е нечистом ногом окаљата. Светосавски живи народе, на радост празник и ускликнимо с љубављу заувек.

У програму академије, који је водила Биљана Ђуровић, учествовали су: хорови Светог новомученика Станка и Преподобне мати Англине, којима руководе проф. Ленка Дурутовић и проф. Ана Бојић, гуслар Исак Симићевић, етно појац Тијана Вучетић, фрулаш Радован Сукновић, група Видовдански пој и оркестар Богића Кецојевића.

Извор: Епархија будимљанско-никшићка

spc.rs